

Council of Europe

Conseil de l'Europe

**TEXT OF THE FRAMEWORK CONVENTION FOR
THE PROTECTION OF
NATIONAL MINORITIES**

Georgian translation

ჩარჩო კონვენცია ეროვნულ უმცირესობათა
დაცვის შესახებ

სტრასბურგი, 1.11.1995

წინამდებარე ჩარჩო კონვენციის ხელმომწერი ევროპის საბჭოს წევრი და სხვა სახელმწიფოები, ითვალისწინებენ რა, რომ ევროპის საბჭოს მიზანია მის წევრებს შორის უფრო დიდი ერთიანობის მიღწევა იმ იდეალებისა და პრინციპების დაცვის მიზნით, რომლებიც წარმოადგენენ მათ საერთო მემკვიდრეობას;

ითვალისწინებენ, რა რომ ამ მიზნის მიღწევის ერთ-ერთ მეთოდს წარმოადგენს ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვა და შემდგომი რეალიზაცია;

სურთ რა შეასრულონ ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოების მთავრობათა მეთაურების მიერ ვენაში 1993 წლის 9 ოქტომბერს მიღებული დეკლარაცია;

გადაწყდა რა მათ ტერიტორიებზე ეროვნული უმცირესობების არსებობის დაცვა;

ითვალისწინებენ რა, რომ ევროპის ისტორიის განვითარებამ გვიჩვენა, რომ ეროვნული უმცირესობების დაცვას დიდი მნიშვნელობა აქვს სტაბილურობის, დემოკრატიული უსაფრთხეობისა და მშვიდობისათვის ამ კონტინენტზე;

ითვალისწინებენ რა, რომ პლურალისტული და ჰუმანიტარული დემოკრატიული საზოგადოება არა მხოლოდ პატივს უნდა სცემდეს ეროვნული უმცირესობისადმი კუთვნილი თითოეული პირის ეთნიკურ, ლინგვისტურ და რელიგიურ თვითმყოფადობას, არამედ ასევე უნდა შექმნას სათანადო პირობები, რომლებიც საშუალებას მისცემენ მათ გამოამჟღავნონ, დაიცვან და განავითარონ თავიანთი თვითმყოფადობა;

ითვალისწინებენ რა, რომ ტოლერანტობისა და დიალოგის ატმოსფეროს შექმნა აუცილებელია, რათა კულტურული მრავალფეროვნება წარმოადგენდეს არა დანაწილების, არამედ თითოეული საზოგადოების სულიერი გამდიდრების წყაროსა და ფაქტორს;

ითვალისწინებენ რა, რომ ტოლერანტული და აყვავებული ევროპის რეალიზაცია დამოკიდებულია არა მხოლოდ სახელმწიფოთაშორის თანამშრომლობაზე, არამედ ასევე მოითხოვს ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობას ხელისუფლების ადგილობრივ და რეგიონალურ ორგანოებს შორის, თითოეული სახელმწიფოს კონსტიტუციისა და ტერიტორიული მთლიანობისათვის ზიანის მიუყენებლად;

შედეგობაში იღებენ რა ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპულ კონვენციასა და მის ოქმებს;

შედეგობაში იღებენ რა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის კონვენციებსა და დეკლარაციებში, ასევე ევროპაში უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის კონფერენციის დოკუმენტებში, კერძოდ, 1990 წლის 29 ივნისის კოპენჰაგენის დოკუმენტში განსაზღვრულ ვალდებულებებს ეროვნული უმცირესობების დაცვის მიმართ;

გადაწყდა რა განისაზღვრონ ის პრინციპები, რომელთა პატივისცემა აუცილებელია და ის ვალდებულებანი, რომლებიც გამომდინარეობენ მათგან, იმ მიზნით, რომ კანონის ფარგლებში წევრ და სხვა სახელმწიფოებში, რომლებიც შეიძლება გახდნენ წინამდებარე დოკუმენტის მხარეები, სახელმწიფოთა ტერიტორიული მთლიანობისა და ეროვნული სუვერენიტეტის პატივისცემით უზრუნველყოფილი იქნას ეროვნული უმცირესობებისა და იმ პირების უფლებებისა და თავისუფლებების ეფექტური დაცვა, რომლებიც მიეკუთვნებიან ამგვარ უმცირესობებს;

გადაწყდა რა განხორციელდეს ამ ჩარჩო კონვენციაში განსაზღვრული პრინციპები მხარეთა ეროვნული კანონმდებლობისა და სათანადო სამთავრობო პოლიტიკის მეშვეობით, შეთანხმდნენ შემდეგზე:

ნაწილი I

მუხლი 1

ეროვნული უმცირესობებისა და იმ პირების უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვა, რომლებიც მიეკუთვნებიან ამგვარ უმცირესობებს, წარმოადგენს ადამიანის უფლებების საერთაშორისო მასშტაბით დაცვის შემადგენელ ნაწილს და როგორც ასეთი, არის საერთაშორისო თანამშრომლობის სფერო.

მუხლი 2

ამ ჩარჩო კონვენციის დებულებების გამოყენება მოხდება კეთილი განზრახვით, ურთიერთგაგებისა და ტოლერანტობის სულისკვეთებით და სახელმწიფოთა შორის კეთილშობილობის, მეგობრული ურთიერთობებისა და თანამშრომლობის პრინციპებთან შესაბამისობაში.

მუხლი 3

1. ყველა პირს, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, აქვს უფლება თავისუფლად აირჩიოს მას მოექცნენ თუ არა, როგორც ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელს და დაუშვებელია, რომ ამ არჩევანიდან ან ამ არჩევანთან დაკავშირებული უფლებებით სარგებლობიდან გამომდინარეობდეს რაიმე არახელსაყრელობა.
2. პირებს, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს, შეუძლიათ ინდივიდუალურად, ისევე როგორც სხვებთან ერთად კავშირში, განახორციელონ ის უფლებები და ისარგებლონ იმ თავისუფლებებით, რომლებიც გამომდინარეობენ წინამდებარე ჩარჩო კონვენციით უზრუნველყოფილი პრინციპებიდან.

ნაწილი II

მუხლი 4

1. მხარეები იღებენ ვალდებულებას უზრუნველყონ ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილი პირების კანონის წინაშე თანასწორობა და კანონის მიერ თანაბარი დაცვა. ამ მიმართებით აკრძალულია ეროვნული უმცირესობისადმი კუთვნილებაზე დაფუძნებული ნებისმიერი დისკრიმინაცია.
2. აუცილებლობის შემთხვევაში, მხარეები იღებენ ვალდებულებას მიიღონ ადეკვატური ზომები იმისათვის, რომ ეკონომიკური, სოციალური, პოლიტიკური და კულტურული ცხოვრების ყველა სფეროში ხელი შეუწყონ მთლიანი და ეფექტური თანასწორობის დამკვიდრებას იმ პირებს შორის, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობას და იმათ შორის, რომლებიც მიეკუთვნებიან უმრავლესობას. ამ მხრივ, ისინი სათანადოდ გაითვალისწინებენ იმ პირების სპეციფიკურ მდგომარეობას, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს.
3. მე-2 პუნქტის შესაბამისად მიღებული ზომები არ იქნებიან განხილულნი, როგორც დისკრიმინაციის აქტი.

მუხლი 5

1. მხარეები იღებენ ვალდებულებას შეუქმნან აუცილებელი პირობები იმ პირებს, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს, მათი კულტურის შენარჩუნებისა და განვითარებისათვის და მათი თვითმყოფადობის ძირითადი ელემენტების, კერძოდ, რელიგიის, ენის, ტრადიციებისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისათვის.
2. იმ ზომებისათვის ზიანის მოუყენებლად, რომელთა მიღებაც ხდება მათი ზოგადი ინტეგრაციული პოლიტიკის შესაბამისად, მხარეებმა თავი უნდა შეიკავონ ისეთი პოლიტიკისა და პრაქტიკის განხორციელებისაგან, რომლებიც მიზნად ისახავენ ეროვნული უმცირესობისადმი კუთვნილი პირების ასიმილაციას მათი სურვილის წინააღმდეგ და უნდა დაიცვან ეს პირები ნებისმიერი ქმედებისაგან, რომელიც მიზნად ისახავს ამგვარ ასიმილაციას.

მუხლი 6

1. მხარეები წახალისებენ ტოლერანტობისა და კულტურათშორისი დიალოგის სულისკვეთებას და მიიღებენ ეფექტურ ზომებს მათ ტერიტორიებზე მცხოვრებ ყველა პირს შორის ურთიერთპატივისცემის, ურთიერთგაგებისა და თანამშრომლობის მხარდასაჭერად, კერძოდ, განათლების, კულტურისა და მასმედიის სფეროში, მიუხედავად ამ პირების ეთნიკური, კულტურული, ლინგვისტური ან რელიგიური კუთვნილებისა.
2. მხარეები იღებენ ვალდებულებას მიიღონ შესაბამისი ზომები იმ პირების დასაცავად, რომლებიც შეიძლება დაექვემდებარონ მუქარას ან დისკრიმინაციას, მტრულ დამოკიდებულებას ან ძალადობას მათი ეთნიკური, კულტურული, ლინგვისტური ან რელიგიური კუთვნილებისა და გამო.

მუხლი 7

მხარეები უზრუნველყოფენ ყველა იმ პირის მშვიდობიანი შეკრების, გაერთიანების, გამოხატვის და აზრის, სინდისისა და რელიგიის თავისუფლების უფლების პატივისცემას, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას.

მუხლი 8

მხარეები იღებენ ვალდებულებას აღიარონ, რომ თითოეულ პირს, ვინც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, აქვს უფლება გამოამჟღავნოს მისი რელიგია ან რწმენა და შექმნას რელიგიური დაწესებულებები, ორგანიზაციები და ასოციაციები.

მუხლი 9

1. მხარეები იღებენ ვალდებულებას აღიარონ, რომ თითოეული იმ პირის გამოხატვის თავისუფლების უფლება, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, ასევე მოიცავს თავისუფლებას ჰქონდეს მოსაზრებები და მიიღოს და გასცეს ინფორმაცია და იდეები უმცირესობის ენაზე სახელმწიფო ხელისუფლების ჩარევის გარეშე და საზღვრების მიუხედავად. მხარეები, მათი სამართლებრივი სისტემების ფარგლებში უზრუნველყოფენ, რომ ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილი პირები არ განიცდიდნენ დისკრიმინაციას მასმედიის მათთვის ხელმისაწვდომობის მხრივ.

2. 1-ლი პუნქტი არ შეუშლის ხელს მხარეებს, დისკრიმინაციის გარეშე და ობიექტურ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით, მოითხოვონ ხმოვანი რადიო და სატელევიზიო მაუწყებლობის ან კინოწარმოების ლიცენზირება.

3. მხარეები ხელს არ შეუშლიან იმ პირების მიერ ბეჭდვითი მასმედიის საშუალებების შექმნასა და გამოყენებას, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს. ხმოვანი რადიო და სატელევიზიო მაუწყებლობის სამართლებრივ ჩარჩოებში და 1-ლი პუნქტის გათვალისწინებით, ისინი მაქსიმალურად უზრუნველყოფენ, რომ იმ პირებს, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს, მინიჭებული ჰქონდეთ მათი მასმედიის საშუალებების შექმნისა და გამოყენების უფლება.

4. მათი სამართლებრივი სისტემების ფარგლებში, მხარეები მიიღებენ ადეკვატურ ზომებს იმ მიზნით, რომ უზრუნველყონ მასმედიისადმი ხელმისაწვდომობა იმ პირებისათვის, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს და ხელი შეუწყონ ტოლერანტობას და დაამკვიდრონ კულტურული პლურალიზმი.

მუხლი 10

1. მხარეები იღებენ ვალდებულებას აღიარონ რომ, ყველა პირს, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, თავისუფლად და ყოველგვარი ჩარევის გარეშე, აქვს უფლება გამოიყენოს მისი უმცირესობის ენა კერძოდ და საჯაროდ, ზეპირად და წერილსა.

2. იმ ადგილებში, სადაც ცხოვრობენ ტრადიციულად ან დიდი რაოდენობით ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილი პირები, თუკი ეს პირები მოითხოვენ და სადაც ეს მოთხოვნა პასუხისმგებელი რეალურ საჭიროებას, მხარეები ეცდებიან მაქსიმალურად უზრუნველყონ ისეთი პირობები, რომლებიც შესაძლებელს გახდის უმცირესობის ენის გამოყენებას ამ პირებსა და ადმინისტრაციულ ორგანოებს შორის ურთიერთობებში.

3. მხარეები იღებენ ვალდებულებას უზრუნველყონ ყველა პირისათვის, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, უფლება იყოს სასწრაფოდ ინფორმირებული მისთვის გასაგებ ენაზე მისი დაპატიმრების მიზეზებისა და მის წინააღმდეგ აღძრული ყველა ბრალდების ბუნებისა და მიზეზის შესახებ და დაიცვას თავი ამ ენაზე, აუცილებლობის შემთხვევაში, თარჯიმნის უფასო დახმარებით.

მუხლი 11

1. მხარეები იღებენ ვალდებულებას აღიარონ, რომ ყველა პირს, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, აქვს მისი გვარისა (პატრონიმი) და პირველი სახელების უმცირესობის ენაზე გამოყენების და მათი ოფიციალური აღიარების უფლება, მათი სამართლებრივი სისტემით დადგენილი პირობების შესაბამისად.

2. მხარეები ვალდებულებას იღებენ აღიარონ, რომ ყველა პირს, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, აქვს უფლება გამოიყენოს მისი უმცირესობის ენობრივი ნიშნები, წარწერები და სხვა პირადი სასიათის ინფორმაცია, რომელიც შესაძლებელი იქნება საზოგადოებისათვის.

3. იმ ადგილებში, სადაც ტრადიციულად მნიშვნელოვანი რაოდენობით ცხოვრობენ პირები, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს, მხარეები მათი სამართლებრივი სისტემებისა და საჭიროების შესაბამისად, ასევე სხვა სახელმწიფოებთან შეთანხმებების ფარგლებში და მათი საეციფიკური პირობების გათვალისწინებით, ეცდებიან გამოიყენონ ტრადიციული ადგილობრივი სახელები, ქუჩის სახელები და საზოგადოებისათვის განკუთვნილი სხვა ტოპოგრაფიული მითითებანი უმცირესობის ენაზეც, როდესაც სახეზეა ამგვარი მითითებების არსებობის საკმარისი მოთხოვნა.

მუხლი 12

1. მხარეები, საჭიროების შემთხვევაში, მიიღებენ ზომებს განათლებისა და მეცნიერული კვლევის სფეროში თავიანთი ეროვნული უმცირესობებისა და უმრავლესობის კულტურის, ისტორიის, ენისა და რელიგიის ცოდნის გასაღრმავებლად.

2. ამ კონტექსტში, მხარეები, *inter alia*, უზრუნველყოფენ მასწავლებელთა პროფესიული მომზადებისა და სახელმძღვანელოებისადმი ხელმისაწვდომობის ადეკვატურ შესაძლებლობებს და ხელს შეუწყობენ კონტაქტებს სხვადასხვა საზოგადოებრივი ჯგუფების მოსწავლეებსა და მასწავლებლებს შორის.

3. მხარეები ვალდებულია იღებენ უზრუნველყონ ყველა დონის განათლებისადმი თანაბარი ხელმისაწვდომობა იმ პირებისათვის, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს.

მუხლი 13

1. მათი განათლების სისტემის ფარგლებში, მხარეები აღიარებენ, რომ ნებისმიერ პირებს, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობას, აქვთ უფლება შექმნან და წარმართონ მათი საკუთარი კერძო საგანმანათლებლო და პროფესიული მომზადების დაწესებულებები.

2. ამ უფლების განხორციელებას შედეგად არ მოჰყვება მხარეთა რაიმე ფინანსური ვალდებულება.

მუხლი 14

1. მხარეები იღებენ ვალდებულებას აღიარონ, რომ ნებისმიერ პირს, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, აქვს უფლება ისწავლოს მისი უმცირესობის ენა.

2. იმ ადგილებში, სადაც ტრადიციულად ან მნიშვნელოვანი რაოდენობით ცხოვრობენ ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილი პირები და თუკი არსებობს სათანადო მოთხოვნა, მხარეები თავიანთი განათლების სისტემის ფარგლებში უცდებიან მაქსიმალურად უზრუნველყონ, რომ პირებს, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს, ჰქონდეთ უმცირესობის ენაზე სწავლის ან ამ ენაზე ინსტრუქტაჟის მიღების ადეკვატური შესაძლებლობანი.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტი განხორციელდება ოფიციალური ენის სწავლის ან ამ ენაზე სწავლებისათვის ზიანის მიყენების გარეშე.

მუხლი 15

მხარეები შექმნიან აუცილებელ პირობებს ეროვნული უმცირესობისადმი კუთვნილი პირების ეფექტური მონაწილეობისათვის კულტურულ, სოციალურ და ეკონომიკურ ცხოვრებასა და იმ საზოგადოებრივ საქმეებში, რომლებიც კერძოდ მათ ეხებათ.

მუხლი 16

მხარეები თავს შეიკავებენ იმ ზომების მიღებისაგან, რომლებიც ცვლიან მოსახლეობის პროპორციას იმ ადგილებში, სადაც ცხოვრობენ ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილი პირები და მიზნად ისახავენ წინამდებარე ჩარჩო კონვენციიდან გამომდინარე უფლებებისა და თავისუფლებების შეზღუდვას.

მუხლი 17

1. მხარეები იღებენ ვალდებულებას არ ჩაერიონ ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილი პირების უფლების განხორციელებაში, დაამყარონ და შეინარჩუნონ მშვიდობიანი ურთიერთობები საზღვარგარეთ იმ პირებთან, რომლებიც კანონიერად იმყოფებიან სხვა სახელმწიფოებში და კერძოდ იმათთან, რომლებთანაც მათ აკავშირებთ საერთო ეთნიკური, კულტურული, ლინგვისტური ან რელიგიური თვითმყოფადობა ან საერთო კულტურული მემკვიდრეობა.

2. მხარეები იღებენ ვალდებულებას არ ჩაერიონ ეროვნული უმცირესობებისადმი კუთვნილი პირების უფლების განხორციელებაში მონაწილეობა მიიღონ არასამთავრობო ორგანიზაციების საქმიანობაში, როგორც ეროვნულ, ასევე საერთაშორისო დონეზე.

მუხლი 18

1. მხარეები, აუცილებლობის შემთხვევაში, ეცდებიან დადონ ორმხრივი და მრავალმხრივი შეთანხმებები სხვა სახელმწიფოებთან, განსაკუთრებით მეზობელ სახელმწიფოებთან, რათა უზრუნველყონ იმ პირების დაცვა, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს.

2. სათანადო შემთხვევებში, მხარეები მიიღებენ ზომებს შესაბამისი ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის წასახლისებლად.

მუხლი 19

მხარეები იღებენ ვალდებულებას პატივი სცენ და განახორციელონ წინამდებარე ჩარჩო კონვენციიდან გამომდინარე პრინციპები და საჭიროების შემთხვევაში, დააწესონ მხოლოდ ისეთი ლიმიტები, შეზღუდვები და გადახვევები, რომლებიც დადგენილი არიან საერთაშორისო სამართლებრივი დოკუმენტებით, კერძოდ, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა კონვენციით, იმ ზომით, რითაც ისინი შესაბამისობაში იქნებიან ზემოთ მოხსენიებული პრინციპებიდან გამომდინარე უფლებებსა და თავისუფლებებთან.

ნაწილი III

მუხლი 20

წინამდებარე ჩარჩო კონვენციის პრინციპებიდან გამომდინარე უფლებებისა და თავისუფლებების განხორციელებისას, ნებისმიერი პირი, რომელიც მიეკუთვნება ეროვნულ უმცირესობას, პატივს სცემს ეროვნულ კანონმდებლობას და სხვათა უფლებებს, კერძოდ იმათ უფლებებს, რომლებიც მიეკუთვნებიან უმრავლესობას ან სხვა ეროვნულ უმცირესობებს.

მუხლი 21

არაფერი, გათვალისწინებული წინამდებარე ჩარჩო კონვენციით, შეიძლება ახსნა-განმარტებული იქნას იმგვარად, რომ გულისხმობდეს რაიმე საქმიანობის წარმოების ან რაიმე ქმედების შესრულების უფლებას, რაც წინამდებარეობაში იქნება საერთაშორისო სამართლის ფუნდამენტურ პრინციპებთან და კერძოდ, სახელმწიფოთა სუვერენული თანასწორობის, ტერიტორიული მთლიანობისა და პოლიტიკური დამოუკიდებლობის პრინციპებთან.

მუხლი 22

არაფერი, გათვალისწინებული წინამდებარე ჩარჩო კონვენციით, შეიძლება ახსნა-განმარტებული იქნას იმგვარად, რომ იზღუდებოდეს ან ირღვეოდეს რომელიმე ხელშემკვრელი მხარის კანონებით ან რაიმე სხვა შეთანხმებით, სადაც იგი ერთ-ერთი მხარეა, უზრუნველყოფილი რომელიმე უფლება ან ძირითადი თავისუფლება.

მუხლი 23

წინამდებარე ჩარჩო კონვენციის პრინციპებიდან გამომდინარე უფლებები და თავისუფლებები, იმ ზომით, რითაც ისინი წარმოადგენენ ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის შესაბამისი დებულების საგანს, გაგებულნი იქნებიან, როგორც შესაბამისობაში მყოფნი შესაბამის დებულებასთან.

ნაწილი IV

მუხლი 24

ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტი ზედამხედველობას გაუწევს ხელშემკვრელი მხარეების მიერ ამ ჩარჩო კონვენციის განხორციელებას. მხარეები, რომლებიც არ არიან ევროპის საბჭოს წევრები, მონაწილეობას მიიღებენ განხორციელების მექანიზმში შემდგომი განსაზღვრული პირობების შესაბამისად.

მუხლი 25

1. შესაბამისი ხელშეკრული მხარის მიმართ წინამდებარე ჩარჩო კონვენციის ძალაში შესვლიდან ერთი წლის ვადაში, მხარე ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანს მიაწვდის სრულ ინფორმაციას ამ ჩარჩო კონვენციაში მოცემული პრინციპების ასამოქმედებლად მიღებული საკანონმდებლო და სხვა ზომების შესახებ.

2. შემდგომში, თითოეული მხარე გადასცემს გენერალურ მდივანს პერიოდულ საფუძველზე და მინისტრთა კომიტეტის მოთხოვნისამებრ ამ ჩარჩო კონვენციის შესრულებასთან დაკავშირებულ შემდგომ ინფორმაციას.

3. გენერალური მდივანი გადასცემს მინისტრთა კომიტეტს ამ მუხლის შესაბამისად მოწოდებულ ინფორმაციას.

მუხლი 26

მხარეთა მიერ წინამდებარე ჩარჩო კონვენციაში მოცემული პრინციპების ასამოქმედებლად მიღებული ზომების ადეკვატურობის შეფასებაში მინისტრთა კომიტეტს დაეხმარება საკონსულტაციო კომიტეტი, რომლის წევრებსაც ექნებათ აღიარებული ცოდნა ეროვნული უმცირესობების დაცვის სფეროში. საკონსულტაციო კომიტეტის შემადგენლობა და მისი რეგლამენტი განისაზღვრება მინისტრთა კომიტეტის მიერ ამ ჩარჩო კონვენციის ძალაში შესვლიდან ერთი წლის ვადაში.

ნაწილი V

მუხლი 27

წინამდებარე კონვენცია ღიაა ხელმოსაწერად ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოებისათვის. კონვენციის ძალაში შესვლის თარიღამდე, იგი ღიაა ხელმოსაწერად ნებისმიერი სხვა სახელმწიფოსათვის, რომელსაც მოიწვევს მინისტრთა კომიტეტი. იგი ექვემდებარება რატიფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას. სარატიფიკაციო, მიღების ან დამტკიცების სიგელების დეპონირება ხდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანთან.

მუხლი 28

1. წინამდებარე ჩარჩო კონვენცია ძალაში შედის იმ თვის პირველ დღეს, რომელიც მოსდევს სამთვიანი ვადის ამოწურვას თარიღიდან, როდესაც ევროპის საბჭოს შვიდი წევრი სახელმწიფო 27-ე მუხლის დებულებათა შესაბამისად განაცხადებს თავის თანხმობას იყოს ვალდებული კონვენციით.

2. ნებისმიერი სხვა სახელმწიფოს მიმართ, რომელიც შემდგომში განაცხადებს თავის თანხმობას იყოს ვალდებული მისით, ჩარჩო კონვენცია ძალაში შედის იმ თვის პირველ დღეს, რომელიც მოსდევს სამთვიანი ვადის ამოწურვას სარატიფიკაციო, მიღების ან დამტკიცების სიგელის შესანახად ჩაბარების თარიღიდან.

მუხლი 29

1. წინამდებარე ჩარჩო კონვენციის ძალაში შესვლისა და ხელშეკრულ მხარეებთან კონსულტაციების შემდეგ, ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტს, ევროპის საბჭოს სტატუტის 20.d მუხლის შესაბამისად ხმათა უმრავლესობით მიღებული გადაწყვეტილებით, შეუძლია მიიწვიოს ევროპის საბჭოს არაწევრი სახელმწიფო მიუერთდეს კონვენციას, რომელიც 27-ე მუხლის შესაბამისად მიწვეულია ხელი მოაწეროს კონვენციას, მაგრამ ვერ არ მოუწერია ხელი და ასევე, ნებისმიერი სხვა არაწევრი სახელმწიფო.

2. შემდგომში მიერთებული სახელმწიფოს მიმართ, ჩარჩო კონვენცია ძალაში შედის იმ თვის პირველ დღეს, რომელიც მოსდევს სამთვიანი ვადის ამოწურვას ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანისათვის მიერთების სიგელის შესანახად ჩაბარების თარიღიდან.

მუხლი 30

1. ნებისმიერ სახელმწიფოს ხელმოწერის ან მისი სარატიფიკაციო, მიღების, დამტკიცების ან მიერთების სიგელის შესანახად დეპონირებისას შეუძლია განსაზღვროს ის ტერიტორია ან ტერიტორიები, რომელთა საერთაშორისო ურთიერთობებზეც იგი პასუხს აგებს და რომელთა მიმართაც მოხდება ამ ჩარჩო კონვენციის გამოყენება.

2. ყველა სახელმწიფოს მოგვიანებით ნებისმიერ დროს, ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანის სახელზე გაკეთებული დეკლარაციის მეშვეობით, შეუძლია გააერცულოს ამ ჩარჩო კონვენციის გამოყენება დეკლარაციაში მითითებულ ნებისმიერ სხვა ტერიტორიაზე. ამგვარი ტერიტორიის მიმართ, ჩარჩო კონვენცია ძალაში შედის იმ თვის პირველ დღეს, რომელიც მოსდევს სამთვიანი ვადის ამოწურვას გენერალური მდივანის მიერ ამგვარი დეკლარაციის მიღების თარიღიდან.

3. წინა ორი პუნქტის შესაბამისად გაკეთებული ნებისმიერი დეკლარაცია, ამგვარ დეკლარაციაში მითითებული ტერიტორიების მიმართ, შეიძლება უკან იქნას გამოთხოვილი გენერალური მდივნის სახელზე შეტყობინების გაგზავნის გზით. უკან გამოთხოვა ძალაში შედის იმ თვის პირველ დღეს, რომელიც მოსდევს სამთვიანი ვადის ამოწურვას გენერალური მდივნის მიერ ამგვარი შეტყობინების მიღების თარიღიდან.

მუხლი 31

ყველა მხარეს ნებისმიერ დროს შეუძლია დენონსაცია გაუეთოს ამ ჩარჩო კონვენციის ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნისათვის შეტყობინების გაგზავნის საშუალებით. ამგვარი დენონსაცია ძალაში შედის იმ თვის პირველ დღეს, რომელიც მოსდევს ექვსთვიანი ვადის ამოწურვას გენერალური მდივნის მიერ შეტყობინების მიღების თარიღიდან.

მუხლი 32

ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი აცნობებს ევროპის საბჭოს წევრ სახელმწიფოებს, სხვა ხელმომწერ სახელმწიფოებს და სახელმწიფოებს, რომლებიც მიუერთდნენ ამ ჩარჩო კონვენციას:

- a) ნებისმიერი ხელმომწერის შესახებ;
- b) ნებისმიერი სარატეფიკაციო, მიღების, დამტკიცების ან მიერთების სიგელის შესანახად ჩაბარების შესახებ;
- c) ამ ჩარჩო კონვენციის 28-ე, 29-ე და 30-ე მუხლების შესაბამისად ძალაში შესვლის შესახებ;
- d) ნებისმიერი სხვა აქტის, შეტყობინების ან კომუნიკაციის შესახებ, რომელიც შეხებაში იქნება ამ ჩარჩო კონვენციასთან.

ამის დასტურად ქვემოთ ხელმომწერებმა, რომლებიც სათანადოდ იყვნენ რწმუნებულნი, ხელი მოაწერეს წინამდებარე ჩარჩო კონვენციას.

შესრულებულია სტრასბურგში 1995 წლის თებერვლის პირველ დღეს ფრანგულ და ინგლისურ ენებზე, ორივე ტექსტი არის თანაბრად აუთენტიური შედგენილი თითო ეგზემპლარად, რომელიც ინახება ევროპის საბჭოს არქივებში. ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი გადასცემს დამოწმებულ ასლებს ევროპის საბჭოს თითოეულ წევრ სახელმწიფოს და ნებისმიერ სხვა სახელმწიფოს, რომელიც მიწვეულია ხელი მოაწეროს ან მიუერთდეს ამ ჩარჩო კონვენციას.

განმარტებითი მოხსენება

ზოგადი ინფორმაცია

1. თავისი არსებობის ორმოცზე მეტი წლის განმავლობაში ევროპის საბჭოს არაერთხელ განუხილავს ეროვნულ უმცირესობათა მდგომარეობა. საპარლამენტო ასამბლეის სამართლებრივი და ადმინისტრაციული საკითხების კომიტეტის მიერ მომზადებულ მოხსენებაში, საპარლამენტო ასამბლეამ დაარსების პირველივე წელს (1949) აღიარა “ეროვნულ უმცირესობათა უფლებების უფრო ფართოდ დაცვის” უდიდესი მნიშვნელობა. 1961 წელს ასამბლეამ მიიღო რეკომენდაცია ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მეორე დამატებით ოქმში ახალი მუხლის შეტანის თაობაზე, სადაც აღიარებული იქნებოდა ეროვნულ უმცირესობათა ზოგიერთი ისეთი უფლება, რომლებიც აქამდე არ იყო განსაზღვრული კონვენციით. ეს უკანასკნელი შემოიფარგლებოდა მხოლოდ იმის აღიარებით, რომ დაუშვებელია დისკრიმინაცია ეროვნული წარმომავლობის ნიშნით. კერძოდ, აღნიშნული მოთხოვნა ჩამოყალიბებულია კონვენციის მე-14 მუხლში, რომელიც საზოგადოდ კრძალავს დისკრიმინაციულ მოპყრობას კონვენციით გარანტირებული უფლებებით სარგებლობისას. საპარლამენტო ასამბლეის 285-ე რეკომენდაცია (1961) ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის შესახებ ახალი მუხლის პროექტთან დაკავშირებით შემდეგ ფორმულირებას გვთავაზობს:

“იმ პირებს, რომლებიც ეროვნულ უმცირესობას მიეკუთვნებიან, ამ ჯგუფის დანარჩენ წევრებთან ერთად აქვთ უფლება ჰქონდეთ თავიანთი კულტურა, ისარგებლონ მშობლიური ენით, დააარსონ სკოლები და მიიღონ განათლება მათთვის სასურველ ენაზე, აგრეთვე მისდიონ თავიანთ რელიგიას.”

2. ექსპერტთა კომიტეტმა, რომელსაც დავალება მიეცა განეხილა, თუ რამდენად შესაძლებელი და მიზანშეწონილი იყო ამგვარი ოქმის შემუშავება, დროებით შეაჩერა თავისი საქმიანობა, სანამ არ იქნებოდა მიღებული საბოლოო გადაწყვეტილება ბელგიის წინააღმდეგ ლინგვისტური საკითხების, კერძოდ კი განათლების წარმოების ენის თაობაზე აღძრულ საქმეებთან დაკავშირებით (ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო. 1968 წლის 27 ივლისის გადაწყვეტილება, სერია A No. 6). 1973 წელს კომიტეტმა გამოიტანა დასკვნა, რომ სამართლებრივი თვალსაზრისით არ არსებობდა უმცირესობათა უფლებების კონვენციის ახალი ოქმით რეგულირების საგანგებო აუცილებლობა. თუმცა ასეთი ოქმის მიღების შემთხვევაში, თუ იგი მიზანშეწონილად იქნებოდა მიჩნეული სხვა მოსაზრებების გამო, ექსპერტთა აზრით რაიმე მნიშვნელოვან სამართლებრივ წინააღმდეგობას აღვილი არ იქნებოდა.

3. მოგვიანებით საპარლამენტო ასამბლეამ მინისტრთა კომიტეტს მიმართა რეკომენდაციით კონკრეტული პოლიტიკური და სამართლებრივი ღონისძიებების გატარების, კერძოდ კი, ეროვნულ უმცირესობათა უფლებების შესახებ ოქმის ან კონვენციის შემუშავების თაობაზე. No. 1134 რეკომენდაცია (1990) შეიცავდა იმ პრინციპების ჩამონათვალს, რომლებიც ასამბლეამ აუცილებლად მიიჩნია ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის თვალსაზრისით. 1991 წლის ოქტომბერში, ადამიანის უფლებათა დაცვის ხელმძღვანელ კომიტეტს დაევალა განეხილა ევროპის საბჭოს მიერ ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის მიზნით ასეთი დოკუმენტის შემუშავების

როგორც სამართლებრივი, ისე პოლიტიკური ასპექტები, აღნიშნულ სფეროში ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირისა (ეუთთ) და გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ გაწეული მუშაობისა და თავად ევროპის საბჭოს გამოცდილების გათვალისწინებით.

4. 1992 წლის მაისში მინისტრთა კომიტეტმა ადამიანის უფლებათა დაცვის ხელმძღვანელ კომიტეტს დავალება მისცა განეხილა ეროვნული უმცირესობების დაცვასთან დაკავშირებული კონკრეტული სამართლებრივი სტანდარტების შემუშავების შესაძლებლობა. 1993 წლის მაისში დამტკიცებული მანდატის შესაბამისად და იმ პრინციპების გათვალისწინებით, რომელსაც ევროპის საბჭოსა და ეუთთ-ს საქმიანობა ემყარება, აღნიშნულ სტანდარტებთან დაკავშირებით წინადადებების მომზადება დაეკალა ხელმძღვანელი კომიტეტის მიერ ამ მიზნით სპეციალურად შექმნილ ექსპერტთა კომიტეტს. მუშაობის პროცესში მხედველობაში იქნა მიღებული მრავალი დოკუმენტი, მათ შორის დემოკრატიისათვის სამართლის მეშვეობით ევროპული კომისიის (ე.წ. ვენეციის კომისია) მიერ შემუშავებული ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის ევროპული კონვენციის პროექტი, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის დამატებითი ოქმის ავსტრიის მიერ წარმოდგენილი პროექტი, საპარლამენტო ასამბლეის No. 1201 რეკომენდაციაში (1993) მოცემული დამატებითი ოქმის პროექტი და სხვა წინადადებები. ჩატარებულმა სამუშაომ თავისი საბოლოო ასახვა ჰპოვა მინისტრთა კომიტეტისადმი ადამიანის უფლებათა დაცვის ხელმძღვანელი კომიტეტის მიერ წარდგენილ 1993 წლის 8 სექტემბრის მოხსენებაში, რომელშიც სხვადასხვა სამართლებრივ სტანდარტებთან ერთად, შემოთავაზებული იყო აგრეთვე წინადადებები იმ დოკუმენტებთან დაკავშირებით, რომლებშიც ეს სტანდარტები შეიძლება ყოფილიყო ჩამოყალიბებული. ამასთან, მოხსენებაში აღინიშნა, რომ “ეროვნული უმცირესობების” განმარტებასთან დაკავშირებით კონსენსუსი ვერ იქნა მიღწეული.

5. გადამწყვეტი ნაბიჯი გადაიდგა ევროპის საბჭოს წევრი-სახელმწიფოების 1993 წლის 8-9 ოქტომბრის ვენის სამიტზე. შეხვედრის მონაწილეები შეთანხმდნენ, რომ მშვიდობისა და სტაბილურობის უზრუნველყოფის მიზნით აუცილებელია სხვადასხვა ისტორიული მოვლენების შედეგად ევროპაში დამკვიდრებული ეროვნული უმცირესობების პატივისცემა და დაცვა. ამ მიზნით, სახელმწიფოთა ლიდერებმა მიიღეს გადაწყვეტილება ეროვნული უმცირესობების დაცვასთან დაკავშირებით იურიდიული ვალდებულებების განსაზღვრის თაობაზე. ვენის დეკლარაციის II დანართის თანახმად, მინისტრთა კომიტეტს ეთხოვა:

- მინიმალურ ვადაში შეემუშავენა ჩარჩო კონვენციის პროექტი, რომელშიც ჩამოყალიბებული იქნებოდა ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის თვალსაზრისით მხარეთათვის სავალდებულო პრინციპები. აღნიშნული კონვენცია ღია იქნებოდა ევროპის საბჭოს არაწევრი-სახელმწიფოებისთვისაც;
- დაეწყო მუშაობა ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის დამატებითი ოქმის პროექტზე კულტურის საკითხებთან დაკავშირებით, რომელიც აგრეთვე განსაზღვრავდა ეროვნულ უმცირესობების წარმომადგენელთა უფლებებს ამ სფეროში.

6. მინისტრთა კომიტეტის 1993 წლის 4 ნოემბერის გადაწყვეტილებით შექმნა ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის საგანგებო კომიტეტი, რომლის მანდატშიც ასახვა ჰპოვა ვენის სამიტზე მიღებულმა გადაწყვეტილებებმა. ევროპის საბჭოს წევრი ქვეყნების ექსპერტებისაგან შემდგარი კომიტეტი მუშაობას შეუდგა 1994 წლის იანვრის ბოლოს. მის მუშაობაში ასევე მონაწილეობდნენ ადამიანის უფლებათა დაცვის ხელმძღვანელი კომიტეტის, კულტურული თანამშრომლობის საბჭოს, მასმედიის ხელმძღვანელი კომიტეტისა და დემოკრატიისათვის სამართლის მეშვეობით ევროპული კომისიის წარმომადგენლები. დამკვირვებლის სტატუსით წარმოდგენილი იყვნენ აგრეთვე ეუთო-ს ეროვნულ უმცირესობათა უმაღლესი კომისარი და ევროკომისია.

7. 1994 წლის 15 აპრილს საგანგებო კომიტეტმა მინისტრთა კომიტეტს წარუდგინა შუალედური მოხსენება, რომელიც შემდგომში გადაეცა საპარლამენტო ასამბლეას (დოკ. 7109). 1994 წლის მაისში გამართულ 94-ე სხდომაზე მინისტრთა კომიტეტმა კმაყოფილება გამოთქვა ვენის დეკლარაციის დებულებათა შესასრულებლად გაწეული მუშაობის თაობაზე.

8. ზოგიერთ პოლიტიკურ საკითხთან და აგრეთვე ჩარჩო კონვენციის შესრულების მონიტორინგთან დაკავშირებული რამდენიმე დებულების პროექტი შემუშავებულ იქნა მინისტრთა კომიტეტის მიერ (მინისტრების მოადგილეთა 517-ე შეხვედრა, 7 ოქტომბერი, 1994).

9. 1994 წლის 10-14 ოქტომბერს გამართულ შეხვედრაზე ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის საგანგებო კომიტეტმა მიიღო გადაწყვეტილება ჩარჩო კონვენციის პროექტის მინისტრთა კომიტეტისათვის წარდგენის თაობაზე. პროექტი დამტკიცებულ იქნა მინისტრთა 95-ე შეხვედრაზე 1994 წლის 10 ნოემბერს. ჩარჩო კონვენცია ევროპის საბჭოს წევრი-სახელმწიფოების მიერ ხელმოსაწერად გახსნილად გამოცხადდა 1995 წლის 1 თებერვალს.

ზოგადი მოსაზრებები

ჩარჩო კონვენციის მიზნები

10. ჩარჩო კონვენცია პირველი იურიდიულად სავალდებულო საერთაშორისო დოკუმენტია, რომელიც ეროვნული უმცირესობების დაცვის მიზნით იქნა მიღებული. იგი განსაზღვრავს იმ სამართლებრივ პრინციპებს, რომელთა საფუძველზეც მხარეები ეროვნული უმცირესობების დაცვას უზრუნველყოფენ. ჩარჩო კონვენციის მიღებით ევროპის საბჭომ დააკმაყოფილა ვენის დეკლარაციის (II დანართი) მოწოდება ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირის მიერ მიღებული პოლიტიკური განაცხადების სამართლებრივ ვალდებულებებში მაქსიმალურ ასახვასთან დაკავშირებით.

ძირითადი ცნებები და მიდგომები

11. მრავალი განსხვავებული ვითარებისა და პრობლემის გათვალისწინებით, გადაწყდა ჩარჩო კონვენციაში ძირითადად საერთო მიზნების განმსაზღვრელი საპროგრამო ხასიათის დებულებების შეტანა. ეს დებულებები გარკვეულ

თავისუფლებას ანიჭებენ მხარეებს მათ მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შესრულებისას, რაც საშუალებას იძლევა მაქსიმალურად იქნეს გათვალისწინებული ყოველი კონკრეტული ქვეყნის სპეციფიკა.

12. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ ჩარჩო კონვენცია არ იძლევა “ეროვნული უმცირესობის” ცნების განმარტებას იმ პრაქტიკული მოსაზრების გამო, რომ მოცემულ ეტაპზე შეუძლებელი იქნებოდა იმგვარი ფორმულირების შემოთავაზება, რომელსაც ევროპის საბჭოს ყველა წევრი სახელმწიფო დაუჭერდა მხარს.

13. ჩარჩო კონვენციით დადგენილი პრინციპების განხორციელება მოხდება ქვეყნის კანონმდებლობისა და ხელისუფლების სათანადო პოლიტიკის მეშვეობით. კონვენცია მიზნად არ ისახავს კოლექტიური უფლებების აღიარებას. მთავარი აქცენტი გადატანილია იმ პირების დაცვაზე, რომლებიც ეროვნულ უმცირესობებს მიეკუთვნებიან და რომელთაც თავიანთი უფლებებით სარგებლობა შეუძლიათ როგორც დამოუკიდებლად, ისე სხვებთან ერთად (იხ. მუხლი 3.2). ამ თვალსაზრისით, ჩარჩო კონვენცია იყენებს სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების ლოკუმენტებში მიღებულ მიდგომას.

ჩარჩო კონვენციის სტრუქტურა

14. პრეამბულასთან ერთად, ჩარჩო კონვენცია მოიცავს ძირითად ტექსტს, რომელიც ხუთი ნაწილისაგან შედგება.

15. I ნაწილი შეიცავს ზოგადი სახის დებულებებს იმ ძირითად პრინციპებთან დაკავშირებით, რომლებსაც ჩარჩო კონვენციის სხვა არსებითი დებულებები ემყარება.

16. II ნაწილში მოცემულია კონკრეტული პრინციპები ჩარჩო კონვენციით რეგულირებულ საკითხებთან დაკავშირებით.

17. III ნაწილი შეიცავს ჩარჩო კონვენციის განმარტებასა და გამოყენებასთან დაკავშირებულ დებულებებს.

18. IV ნაწილში მოცემულია ჩარჩო კონვენციის შესრულების მონიტორინგთან დაკავშირებული დებულებები.

19. V ნაწილი შეიცავს დასკვნით დებულებებს, რომლებიც ევროპის საბჭოს ეგიდით მიღებული კონვენციებისა და შეთანხმებების სტანდარტულ მოდელზეა აგებული.

ჩარჩო კონვენციის დებულებათა კომენტარი

პრეამბულა

20. პრეამბულა განმარტავს ჩარჩო კონვენციის მიზნებსა და იმ ძირითად მოტივებს, რომლითაც მისი ავტორები ხელმძღვანელობდნენ. პირველსავე

წინადადებაში აღნიშნულია, რომ ჩარჩო კონვენციის ხელმოწერა და რატიფიკაცია შეუძლიათ ევროპის საბჭოს არაწევრ-სახელმწიფოებსაც (იხ. მუხლები 27 და 29).

21. პრეამბულაში მითითებულია ევროპის საბჭოს წესდებით განსაზღვრული მიზანი და მისი მიღწევის ერთ-ერთი საშუალება: ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვა და შემდგომი განხორციელება.

22. ასევე აღნიშნულია ევროპის საბჭოს წევრი-სახელმწიფოების მეთაურთა ვენის დეკლარაცია, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა ჩარჩო კონვენციის შემუშავებას (იხ. აგრეთვე განმარტებითი მოხსენების მე-5 პუნქტი). პრეამბულის შინაარსი მნიშვნელოვანწილად სწორედ აღნიშნული დეკლარაციის, კერძოდ კი მისი II დანართის დადგენილებებითა და სულისკვეთებითა არის შთაგონებული. იგივე შეიძლება ითქვას ჩარჩო კონვენციის I და II ნაწილებში შეტანილ ვალდებულებებზე.

23. პრეამბულაში არასრული ჩამონათვალის სახით მითითებულია აგრეთვე სამი სხვა წყარო, რომელსაც ჩარჩო კონვენცია ეყრდნობა: ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენცია და გაერთიანებული ერების ორგანიზაციისა და ეუთო-ს ეგიდით მიღებული ის დოკუმენტები, რომლებშიც ეროვნული უმცირესობების დაცვის თვალსაზრისით ნაკისრი ვალდებულებებია მოცემული.

24. პრეამბულაში ასახულია ევროპის საბჭოსა და მისი წევრი-სახელმწიფოების პოზიცია იმ საფრთხესთან დაკავშირებით, რომელიც ეროვნული უმცირესობების არსებობას ემუქრება. იგი ასევე ეხმიანება ეროვნული ან ეთნიკური, რელიგიური და ენობრივი უმცირესობების წარმომადგენელთა უფლებების შესახებ გაეროს დეკლარაციის 1-ლი მუხლის პირველ პუნქტში მოცემულ დებულებას (გენერალური ასამბლეის რეზოლუცია 47/135, 1992 წლის 18 დეკემბერი).

25. იმის გათვალისწინებით, რომ ჩარჩო კონვენცია ღიაა ევროპის საბჭოს არაწევრი-სახელმწიფოებისთვისაც, აგრეთვე უფრო ფართო მიდგომის უზრუნველსაყოფად, გადაწყდა ჩარჩო კონვენციაში შეტანილი ყოფილიყო ზოგიერთი ისეთი დებულება, რომლებიც უკვე მოცემულია ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციასა და მის დამატებით ოქმებში (აღნიშნულთან დაკავშირებით იხ. აგრეთვე ჩარჩო კონვენციის 23-ე მუხლი).

26. მითითება გაეროს კონვენციებსა და დეკლარაციებზე ითვალისწინებს საერთაშორისო დონეზე მიღწეულ შეთანხმებებს, როგორც არის, მაგალითად, სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ საერთაშორისო პაქტი (მუხლი 27) და დეკლარაცია ეროვნული ან ეთნიკური, რელიგიური და ენობრივი უმცირესობების წარმომადგენელთა უფლებების შესახებ. თუმცა, იგი არ ვრცელდება “ეროვნული უმცირესობის” იმ განსაზღვრებებზე, რომლებიც აღნიშნულ დოკუმენტებში შეიძლება იყოს მოცემული.

27. მითითება ეუთო-ს ფარგლებში აღებულ შესაბამის ვალდებულებებზე ეხმიანება ვენის დეკლარაციის II დანართში გამოთქმულ სურვილს ევროპის საბჭოს მიერ აღნიშნული პოლიტიკური დადგენილებების სამართლებრივ ვალდებულებებში

მაქსიმალურ ასახვასთან დაკავშირებით. კერძოდ, სახელმძღვანელო მითითებები ჩარჩო კონვენციის შემუშავების თაობაზე ჩამოყალიბებულია კოპენჰაგენის ლოკუმენტში.

28. პრეამბულის ბოლოდან მეორე აბზაცში განსაზღვრულია ჩარჩო კონვენციის ძირითადი მიზანი: ეროვნული უმცირესობებისა და ამ უმცირესობების წარმომადგენელთა უფლებების ეფექტური დაცვის უზრუნველყოფა. აქვე ხაზგასმითაა აღნიშნული, რომ ასეთი დაცვა უნდა განხორციელდეს მხოლოდ კანონის უზენაესობის, სახელმწიფოთა ტერიტორიული მთლიანობისა და სუვერენიტეტის პატივისცემის პირობებში.

29. ბოლო აბზაცი მიუთითებს, რომ ჩარჩო კონვენციის დებულებათა განხორციელება მოხდება არა უშუალოდ, არამედ ქვეყნის კანონმდებლობისა და ხელისუფლების სათანადო პოლიტიკის მეშვეობით. იგი არ ეხება მხარეთა კანონმდებლობასა და პრაქტიკას ქვეყნის შიდა სამართლებრივ სისტემაში საერთაშორისო ხელშეკრულებების მიღებასთან დაკავშირებით.

ნაწილი I

მუხლი 1

30. 1-ლი მუხლის მთავარი მიზანია განმარტოს, რომ ეროვნულ უმცირესობათა დაცვა, რომელიც ადამიანის უფლებათა დაცვის განუყოფელი ნაწილია, არ შედის მხოლოდ ცალკეულ სახელმწიფოთა კომპეტენციის სფეროში. განაცხადი იმის შესახებ, რომ ეროვნულ უმცირესობათა დაცვა “საერთაშორისო მასშტაბით ადამიანის უფლებების დაცვის შემადგენელი ნაწილია” ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით შექმნილ ორგანოებს არ ანიჭებს აღნიშნული ჩარჩო კონვენციის განმარტების უფლებამოსილებას.

31. მოცემული მუხლი ეხება თავად ეროვნული უმცირესობებისა და იმ პირთა უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვას, რომლებიც ამ უმცირესობებს მიეკუთვნებიან. ასეთი გამიჯვნა და განსხვავებული ფორმულირება ნათელს ხდის, რომ კონვენციით გათვალისწინებული არ არის ეროვნულ უმცირესობათა კოლექტიური უფლებები (იხილეთ აგრეთვე კომენტარი მე-3 მუხლთან დაკავშირებით). ამასთან ერთად მხარეები აღიარებენ, რომ ეროვნული უმცირესობის დაცვა შეიძლება განხორციელდეს იმ პირთა უფლებების დაცვით, რომლებიც ამ უმცირესობას მიეკუთვნებიან.

მუხლი 2

32. მე-2 მუხლში მოცემულია იმ პრინციპების ჩამონათვალი, რომლებიც საფუძვლად უდევს ჩარჩო კონვენციის გამოყენებას. ერთ-ერთი ლოკუმენტი, რომელსაც აღნიშნული მუხლი ეყრდნობა არის გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის წესდებაში მოცემული მოთხოვნების შესაბამისად სახელმწიფოთა შორის მეგობრული ურთიერთობებისა და თანამშრომლობის სფეროში საერთაშორისო სამართლის პრინციპების შესახებ გაეროს დეკლარაცია (გენერალური ასამბლეის No. 2625 (XXV) რეზოლუცია, 1970 წლის 24

ოქტომბერი). ამ მუხლში ჩამოყალიბებული პრინციპები ზოგადი ხასიათისაა, მაგრამ მათ განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭებათ იმ სფეროში, რომელსაც ჩარჩო კონვენცია არეგულირებს.

მუხლი 3

33. ამ მუხლის დებულებები მოიცავს ორ განსხვავებულ, მაგრამ ურთიერთდაკავშირებულ პრინციპს, რომლებიც სხვადასხვა პუნქტებშია ჩამოყალიბებული.

პუნქტი 1

34. 1-ლი პუნქტი უპირველეს ყოვლისა აღიარებს, რომ ეროვნულ უმცირესობაში შემავალ ყველა პირს აქვს უფლება თავად გადაწყვიტოს სურს თუ არა მას მოეპყრან როგორც ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელს. ამ დებულების თანახმად, ყველას, ვინც ეროვნულ უმცირესობას მიეკუთვნება, შეუძლია თავად განსაზღვროს ისარგებლოს თუ არა დაცვის იმ გარანტიებით, რომლებიც ჩარჩო კონვენციითაა გათვალისწინებული.

35. ეს პუნქტი არ გულისხმობს პიროვნების უფლებას საკუთარი სურვილით მიაკუთვნოს თავი ამა თუ იმ ეროვნულ უმცირესობას. ადამიანის სუბიექტური არჩევანი განუყოფლადაა დაკავშირებული მისი პიროვნების განმსაზღვრელ ობიექტურ კრიტერიუმებთან.

36. ამასთან ერთად 1-ლ პუნქტში ნათქვამია, რომ ამგვარი თავისუფალი არჩევანი, თუ მისგან გამომდინარე უფლებებით სარგებლობა არანაირი დისკრიმინაციის მიზეზი არ შეიძლება გახდეს. აღნიშნული დებულების მიზანია არ დაუშვას არჩევანის თავისუფლების ნებისმიერი არაპირდაპირი შეზღუდვაც კი.

პუნქტი 2

37. 2-ე პუნქტის თანახმად, ჩარჩო კონვენციით დადგენილი უფლებებითა და თავისუფლებებით სარგებლობა შეიძლება როგორც ინდივიდუალურად, ისე სხვებთან ერთად. ამდენად ეს მუხლი აღიარებს აღნიშნული უფლებებით და თავისუფლებებით ერთობლივი სარგებლობის შესაძლებლობას, რაც არ უნდა იქნეს გაიგივებული კოლექტიურ უფლებებთან. ტერმინი “სხვებთან ერთად” გამოყენებულია ფართო მნიშვნელობით და გულისხმობს როგორც იმავე ეროვნული უმცირესობის, ისე სხვა ეროვნული უმცირესობისა თუ უმრავლესობის წარმომადგენლებს.

II ნაწილი

მუხლი 4

38. ამ მუხლის მიზანია ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა თანასწორუფლებიანობისა და მათდამი არადისკრიმინაციული მოპყრობის

უზრუნველყოფა. მოცემული მუხლის დებულებები ჩარჩო კონვენციის კონტექსტში უნდა იქნეს გაგებული.

პუნქტები 1 და 2

39. 1-ლი პუნქტი აღნიშნული პრინციპებისადმი კლასიკურ მიდგომას ემყარება. მე-2 პუნქტში ხაზგასმულია, რომ ეროვნული უმცირესობისა და უმრავლესობის წარმომადგენლებს შორის ჭეშმარიტი და სრული თანასწორობის დასამკვიდრებლად შეიძლება საჭირო გახდეს საგანგებო ზომების გატარება აღნიშნული პირების კონკრეტული მდგომარეობისა და მოთხოვნების გათვალისწინებით. ასეთი ზომები “ადეკვატური” უნდა იყოს, ანუ იცავდეს პროპორციულობის პრინციპს, რათა არ მოხდეს სხვათა უფლებების შელახვა ან მათი დისკრიმინაცია. აღნიშნული ზომები არ უნდა გასცდეს იმ ფარგლებს, რაც აუცილებელია ჭეშმარიტი და სრული თანასწორობის მისაღწევად.

40. თანასწორი შესაძლებლობების პრინციპის თაობაზე ჩარჩო კონვენციაში ცალკე დებულების შეტანა აუცილებლად არ იქნა მიჩნეული, ვინაიდან ეს პრინციპი ნაგულისხმევია მოცემული მუხლის მე-2 პუნქტში. იგივე მიდგომა გავრცელდა გადაადგილების თავისუფლებასთან დაკავშირებითაც, რამდენადაც არადისკრიმინაციული მოპყრობის პრინციპი, რომელიც 1-ლ პუნქტშია ჩამოყალიბებული, ასევე მოიაზრებს გადაადგილების თავისუფლებასაც.

პუნქტი 3

41. მე-3 პუნქტი განმარტავს, რომ მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული ზომები არ უნდა იქნეს განხილული თანასწორობისა და არადისკრიმინაციული მოპყრობის პრინციპის საწინააღმდეგო ქმედებად. ამ პუნქტის მიზანია თანასწორობის უზრუნველყოფა როგორც ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელთათვის, ისე მათთვის, ვინც უმრავლესობას მიეკუთვნებიან.

მუხლი 5

42. ამ მუხლის ძირითადი მიზანია უზრუნველყოს, რომ ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლებს შეეძლოთ თავიანთი თვითმყოფადობის შენარჩუნება, კულტურის დაცვა და განვითარება.

პუნქტი 1

43. 1-ლი პუნქტი განსაზღვრავს მხარეთა ვალდებულებას ხელი შეუწყონ ამ თვალსაზრისით აუცილებელი პირობების შექმნას. მასში ნახსენებია ეროვნული უმცირესობის თვითმყოფადობის ოთხი არსებითი ელემენტი. ამასთან, აღნიშნული დებულება არ გულისხმობს, რომ ეთნიკური, კულტურული, ენობრივი თუ რელიგიური ხასიათის განსხვავებები ყოველთვის ეროვნული უმცირესობების ფორმირებას იწვევს (ამ საკითხთან დაკავშირებით იხილეთ 1991 წელს ეუთო-ს ეგიდით შენგენში გამართულ ექსპერტთა შეხვედრაზე მიღებული მოხსენება, ნაწილი II, პუნქტი 4).

44. “ტრადიციები” არ შეიძლება გულისხმობდეს ისეთ პრაქტიკას, რომელიც წინააღმდეგობაში მოდის ქვეყნის კანონმდებლობასა თუ საერთაშორისო სამართლის ნორმებთან. ისინი საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის ინტერესებიდან გამომდინარე შეზღუდვებს ექვემდებარება.

პუნქტი 2

45. მე-2 პუნქტის მიზანია ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების დაცვა იძულებითი ასიმილაციისაგან. იგი არ კრძალავს ნებაყოფლობით ასიმილაციას.

46. მე-2 პუნქტი ასევე არ უკრძლავს მხარეებს ისეთი ზომების განხორციელებას, რომელიც მათ მიერ წარმოებული საზოგადოებრივი ინტეგრაციის პოლიტიკას ემსახურება. ამდენად იგი აღიარებს სოციალური ინტეგრაციის მნიშვნელობას და ეხმიანება პრეამბულაში გამოთქმულ სურვილს იმის თაობაზე, რომ კულტურული მრავალფეროვნება ნებისმიერი საზოგადოების გამდიდრების და არა მისი დანაწევრების ფაქტორი უნდა იყოს.

მუხლი 6

47. ეს მუხლი ეხმიანება ვენის დეკლარაციის III დანართში გამოხატულ პოზიციას (რასიზმის, ქსენოფობიის, ანტი-სემიტიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ ბრძოლის დეკლარაცია და სამოქმედო გეგმა).

პუნქტი 1

48. 1-ლ პუნქტში ხაზგასმულია, რომ მხარეები უნდა ხელმძღვანელობდნენ ტოლერანტობისა და კულტურათაშორისი დიალოგის სულისკვეთებით და ხელს უწყობდნენ მათ ტერიტორიაზე მცხოვრებ ყველა ადამიანსა თუ ჯგუფს შორის პატივისცემის, ურთიერთგაგებისა და თანამშრობლობის განვითარებას. ცალკეა ნახსენები განათლება, კულტურა და მასმედია, რამდენადაც მათ განსაკუთრებული როლი ენიჭებათ ამ მიზნების მიღწევაში.

49. საზოგადოების სოციალური ერთიანობის განმტკიცების მიზნით, აღნიშნული პუნქტი ითვალისწინებს შემწყნარებლური დამოკიდებულებისა და კულტურათაშორისი დიალოგის ხელშეწყობას, მათ შორის სხვადასხვა ეთნიკური, კულტურული, ლინგვისტური და რელიგიური ჯგუფების წარმომადგენლების დაახლოებას ისეთი შერეული ორგანიზაციებისა და მოძრაობების წახალისების მეშვეობით, რომელთა მიზანია მეტი ურთიერთპატივისცემისა და ურთიერთგაგების დამკვიდრება და ამ ადამიანების ინტეგრაცია საზოგადოებაში, მათი თვითმყოფადობის შენარჩუნების კვალობაზე.

პუნქტი 2

50. ეს დებულება ემყარება ეუთო-ს კოპენჰაგენის დოკუმენტის 40.2 პუნქტს. იგი მიზნად ისახავს ყველა იმ პირის დაცვას, ვინც დისკრიმინაციის, მტრობის ან ძალადობის აქტის თუ მუქარის მსხვერპლი შეიძლება გახდეს, მიუხედავად იმისა თუ საიდან მომდინარეობს იგი.

მუხლი 7

51. ამ მუხლის მიზანია უზრუნველყოს, რომ ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელი ყველა ადამიანი სარგებლობდეს მასში მოცემული ძირითადი უფლებებითა და თავისუფლებებით. ცხადია, ეს უფლებები და თავისუფლებები საყოველთაო ხასიათისაა და ვრცელდება ყველა ადამიანზე, მიუხედავად მისი ეთნიკური წარმომავლობისა (იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-9, მე-10, და მე-11 მუხლების შესაბამისი დებულებები). ამასთანავე, მათი პატივისცემა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის თვალსაზრისით. პრეამბულის კომენტარში უკვე ნახსენები მიზეზების გამო გადაწყდა, რომ ჩარჩო კონვენციაში შეტანილიყო ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით უკვე გათვალისწინებული ზოგიერთი ვალდებულება.

52. მოცემული მუხლი შეიძლება გულისხმობდეს აგრეთვე მხარეთათვის გარკვეული პოზიტიური ვალდებულებების დაკისრებას აღნიშნულ თავისუფლებათა იმ შესაძლო დარღვევების აღმოფხვრის მიზნით, რომლებიც სახელმწიფოსაგან არ მომდინარეობს. ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციასთან დაკავშირებით, ასეთი პოზიტიური ვალდებულების არსებობა უკვე აღიარა ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ.

53. მე-7 მუხლში მოცემული ზოგიერთი თავისუფლება უფრო დეტალურადაა ჩამოყალიბებული მე-8 და მე-9 მუხლებში.

მუხლი 8

54. მე-8 მუხლში, კერძოდ, მოცემულია უფრო დეტალური წესები რელიგიის თავისუფლებასთან დაკავშირებით. იგი ერთ დებულებაში აერთიანებს ეუთო-ს კოპენჰაგენის დოკუმენტის 32.2, 32.3 და 32.6 პუნქტებში ჩამოყალიბებულ რამდენიმე ასპექტს. რა თქმა უნდა, რელიგიის თავისუფლება ყველა ადამიანის უფლებაა და ჩარჩო კონვენციის მე-4 მუხლის თანახმად იგი თანაბრად ვრცელდება იმ პირებზეც, ვინც ეროვნულ უმცირესობას მიეკუთვნებიან. თუმცა, იმ განსაკუთრებული მნიშვნელობის გათვალისწინებით, რომელიც რელიგიის თავისუფლებას მოცემულ კონტექსტში ენიჭება, მიზანშეწონილად იქნა მიჩნეული, რომ მას საგანგებო ადგილი დათმობოდა ჩარჩო კონვენციაში.

მუხლი 9

55. მე-7 მუხლთან შედარებით, ამ მუხლში უფრო დეტალურადაა ჩამოყალიბებული აზრის გამოხატვის თავისუფლებასთან დაკავშირებული წესები.

პუნქტი 1

56. ამ პუნქტის პირველი წინადადება ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-10 მუხლის 1-ლი პუნქტის მეორე წინადადების მოდელზეა აგებული. თუმცა აღნიშნული დებულება ეხება უმცირესობის ენაზე ინფორმაციის მიღებისა და

გაზიარების თავისუფლებას, იგი აგრეთვე გულისხმობს ინფორმაციის თავისუფალი გავრცელების უფლებას უმრავლესობისა თუ სხვა ენებზეც.

57. მოცემული პუნქტის მეორე წინადადება ეხება დისკრიმინაციის დაუშვებლობას მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით. ფრაზა “ქვეყნის სამართლებრივი სისტემის ფარგლებში” შეტანილ იქნა იმ კონსტიტუციური დებულებების დაცვის უზრუნველსაყოფად, რომლებიც შეიძლება აწესებდეს გარკვეულ შეზღუდვებს სახელმწიფოს მიერ მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა გამოყენების რეგულირებასთან დაკავშირებით.

პუნქტი 2

58. აღნიშნული პუნქტი აგებულია ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-10 მუხლის 1-ლი პუნქტის მესამე წინადადების მოდელზე.

59. რადიო და ტელემაუწყებლობის, აგრეთვე კინოწარმოების ლიცენზირება დისკრიმინაციის გარეშე და ობიექტურ კრიტერიუმებზე დაყრდნობით უნდა ხორციელდებოდეს. მიუხედავად იმისა, რომ ასეთი მოთხოვნები აღნიშნული არ არის ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-10 მუხლის 1-ლი პუნქტის მესამე წინადადებაში, მნიშვნელოვნად იქნა მიჩნეული მათი შეტანა დოკუმენტში, რომელიც ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა დაცვას ისახავს მიზნად.

60. სიტყვათა კომბინაცია “ხმოვანი რადიო”, რომელიც ამ მუხლის მე-3 პუნქტშია ნახსენები, ასევე არ გვხვდება ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-10 მუხლის შესაბამის წინადადებაში. იგი მხოლოდ და მხოლოდ თანამედროვე ტერმინოლოგიის ასახვის მიზნითაა გამოყენებული და არა აქვს მე-10 მუხლისგან განსხვავებული შინაარსობრივი დატვირთვა.

პუნქტი 3

61. ამ პუნქტის პირველი წინადადება, რომელიც ბეჭდვითი მასმედიის გამოცემასა და გამოყენებას ეხება, არსებითად ნეგატიურ ვალდებულებას განაზღვრავს, მაშინ როდესაც მეორე წინადადება ხაზს უსვამს ხმოვანი რადიო და ტელემაუწყებლობის სფეროში მხარეთა პოზიტიური ვალდებულებას (მაგ. სიხშირეთა გამოყოფის თვალსაზრისით და სხვა). ასეთი განსხვავებული მიდგომა განპირობებულია არსებული სიხშირეების შეზღუდული რაოდენობითა და აღნიშნულ სფეროში რეგულირების აუცილებლობით. პირდაპირ არ არის მითითებული, რომ ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენლებს უფლება აქვთ მოიძიონ თანხები ამა თუ იმ მასობრივი ინფორმაციის საშუალების დაფუძნების მიზნით, რამდენადაც მიჩნეულ იქნა, რომ ასეთი უფლება თავისთავად იგულისხმება.

პუნქტი 4

62. აღნიშნული პუნქტი ხაზს უსვამს მხარეთა მიერ საგანგებო ზომების მიღების საჭიროებას, ერთი მხრივ, ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელთათვის მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების ხელმისაწვდომობისა და, მეორე მხრივ, შემწყნარებლობისა და კულტურული პლურალიზმის დამკვიდრების ხელშეწყობის

მიზნით. ფრაზა “ადეკვატური ღონისძიებები” ისეთივე შინაარსის მატარებელია, როგორც ჩარჩო კონვენციის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტში გამოყენებული ანალოგიური ფორმულირება (იხ. პუნქტი 39). მოცემული პუნქტი განავრცობს მე-9 მუხლის 1-ლი პუნქტის ბოლო წინადადებაში განსაზღვრულ ვალდებულებას. მასში გათვალისწინებული ზომები შეიძლება, მაგალითად, მოიცავდეს ეროვნული უმცირესობის ენაზე მაუწყებლობის ან ისეთი პროგრამების დაფინანსებას, რომლებიც უმცირესობათა პრობლემატიკას აშუქებენ; და/ან სხვადასხვა ჯგუფებს შორის დიალოგის გამართვის ხელშეწყობას, ან რედაქტორებისა და მაუწყებლობის მუშაკთა დამოუკიდებლობის შენარჩუნების პირობებში მათ წახალისებას, რათა ეროვნული უმცირესობებისათვის უფრო ხელმისაწვდომი გახადონ მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები.

მუხლი 10

პუნქტი 1

63. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის აღიარება, რომ ეროვნული უმცირესობის ყველა წარმომადგენელს აქვს უფლება თავისუფლად და ყოველგვარი ჩარევის გარეშე ისარგებლოს მშობლიური ენით, რაც მათი თვითმყოფადობის გამოვლენისა და შენარჩუნების ერთ-ერთ უმთავრეს საშუალებას წარმოადგენს. გარდა ამისა, იგი მათ საშუალებას აძლევს გამოიყენონ საკუთარი აზრის თავისუფალი გამოხატვის უფლება. სიტყვა “საჯაროდ” შეიძლება ნიშნავდეს, მაგალითად, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილზე, გარეთ ან სხვა პირთა თანდასწრებით, მაგრამ არ მოიცავს საჯარო მოხელეებთან ურთიერთობის სფეროს, რომელიც ამ მუხლის მე-2 პუნქტით რეგულირდება.

პუნქტი 2

64. ეს დებულება არ მოიცავს ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლებსა და სახელმწიფო სტრუქტურებს შორის ურთიერთობების სრულ სპექტრს. იგი მხოლოდ ადმინისტრაციული ხელისუფლების ორგანოებზე ვრცელდება. თუმცა, ეს უკანასკნელი ფართო მნიშვნელობით უნდა მოიაზრობოდეს და მოიცავდეს ისეთ სტრუქტურებსაც, როგორცაა, მაგალითად, ომბუდსმენი. იმ შესაძლო ფინანსური, ადმინისტრაციული (განსაკუთრებით სამხედრო სფეროში) და ტექნიკური სირთულეების გათვალისწინებით, რომლებიც წარმოიშვება ადმინისტრაციულ ორგანოებთან ურთიერთობაში ეროვნულ უმცირესობათა ენების გამოყენებისას, აღნიშნულ პუნქტში საკმაოდ მოქნილი ფორმულირებაა გამოყენებული, რაც მხარეებს მისი ფართო ინტერპრეტაციის უფლებას უტოვებს.

65. მხარეები შეძლებისდაგვარად შეეცდებიან უზრუნველყონ უმცირესობის ენის გამოყენება ადმინისტრაციულ ორგანოებთან ურთიერთობებში. “რეალური საჭიროების” არსებობა სახელმწიფომ უნდა შეაფასოს ობიექტური კრიტერიუმების საფუძველზე. მართალია მხარეებმა ყველა ღონე უნდა იხმარონ აღნიშნული პრინციპის განსახორციელებლად, სიტყვა “შეძლებისდაგვარად” მიუთითებს, რომ მხედველობაში შეიძლება იქნეს მიღებული მრავალი სხვადასხვა ფაქტორი, კერძოდ კი, ქვეყნის განკარგულებაში არსებული ფინანსური სახსრები.

66. მხარეთა მიერ აღებული ვალდებულებები უმცირესობათა ენების გამოყენებასთან დაკავშირებით არანაირად არ ზღუდავს მოცემული ქვეყნის სახელმწიფო ენის, თუ ენების სტატუსს. გარდა ამისა, ჩარჩო კონვენცია შეგნებულად არ განსაზღვრავს “ადგილს, სადაც ტრადიციულად ან საკმაოდ დიდი რაოდენობით ცხოვრობენ პირები, რომლებიც ეროვნულ უმცირესობას მიეკუთვნებიან”. მიზანშეწონილად იქნა მიჩნეული ისეთი მოქნილი ფორმულირების მიღება, რომელიც თითოეულ მონაწილე მხარეს ყოველი კონკრეტული სიტუაციის სპეციფიკის გათვალისწინების შესაძლებლობას მისცემდა. ტერმინი “ტრადიციული მოსახლე” გულისხმობს არა ისტორიულ უმცირესობებს, არამედ მხოლოდ იმათ, ვინც ამჟამადაც ცხოვრობს მოცემულ გეოგრაფიულ არეალში (იხ. აგრეთვე 11.3 და 14.2 მუხლები).

პუნქტი 3

67. ეს პუნქტი ემყარება ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-5 და მე-6 მუხლების გარკვეულ დებულებებს. იგი არ სცილდება აღნიშნულ მუხლებში ჩადებული დაცვის მექანიზმის ფარგლებს.

მუხლი 11

პუნქტი 1

68. ამ ვალდებულებასთან დაკავშირებული პრაქტიკული მოსაზრებებიდან გამომდინარე, მოცემული დებულების ფორმულირება ისეა შერჩეული, რომ მისი განხორციელებისას შესაძლებელი იყოს თითოეული მხარის კონკრეტული სპეციფიკის გათვალისწინება. მაგალითად, ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელთა გვარ-სახელების დასაწერად მხარეებმა შეიძლება გამოიყენონ სახელმწიფო ენის ანბანით მათი ტრანსლიტერაციის მეთოდი. იმ პირებს, რომლებიც აიძულეს უარი ეთქვათ ან გამოეცვალათ საკუთარი სახელი და გვარი, უფლება უნდა ჰქონდეთ დაიბრუნონ იგი, რა თქმა უნდა იმ გამონაკლისი შემთხვევების გარდა, როდესაც სახელისა და გვარის გამოცვლა რაიმე უკანონო მიზანს ემსახურება. ცხადია, რომ ქვეყნის შიდა სამართლებრივი სისტემა, რომლის შესაბამისადაც მოხდება მოცემული ვალდებულების განხორციელება, უნდა აკმაყოფილებდეს ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის საერთაშორისო პრინციპებით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს.

პუნქტი 2

69. ამ პუნქტით განსაზღვრული ვალდებულება ეხება პირის უფლებას საზოგადოებისათვის თვალსაჩინო ადგილზე გამოაკრას მის მშობლიურ (ეროვნული უმცირესობის) ენაზე შედგენილი აბრები, წარწერები და სხვა პირადი სახის ინფორმაცია, რაც, რა თქმა უნდა, არ გამორიცხავს პარალელურად ოფიციალური და/ან სხვა უმცირესობის ენების გამოყენების მოთხოვნას. ტერმინი “პირადი” მოიცავს ყველა არაოფიციალური ხასიათის ინფორმაციას.

პუნქტი 3

70. ამ მუხლის მიზანია ხელი შეუწყოს ტრადიციული გეოგრაფიული სახელწოდებების, ქუჩების სახელებისა თუ სხვა ტოპონიმების აღმნიშვნელი წარწერების შესრულებას უმცირესობის ენაზეც. მხარეებს ამ პრინციპის განხორციელება შეუძლიათ კონკრეტული გარემოებებისა და არსებული საკანონმდებლო ბაზის, მათ შორის სხვა სახელმწიფოებთან დადებული შეთანხმებების გათვალისწინებით. ჩარხო კონვენცია არ ითვალისწინებს მხარეთა ვალდებულებას სხვა სახელმწიფოებთან აღნიშნულ სფეროში შეთანხმებების დადებასთან დაკავშირებით. ამავე დროს, იგი არ გამოორიცხავს ამგვარი შეთანხმებების გაფორმების შესაძლებლობას და გავლენას არ ახდენს არსებული შეთანხმებების სავალდებულო მოთხოვნებზე. მოცემული დებულება ასევე არ მოითხოვს უმცირესობათა ენებზე ადგილობრივ ტოპონიმთა ოფიციალურ აღიარებას.

მუხლი 12

71. ამ მუხლის მიზანია კულტურათაშორისი ურთიერთობების მეშვეობით ხელი შეუწყოს ცოდნის გაღრმავებას როგორც ეროვნული უმცირესობების, ისე უმრავლესობის კულტურის, ისტორიის, ენისა და რელიგიის შესახებ (იხ. მუხლი 6.1), რათა ჩამოყალიბდეს ტოლერანტობისა და დიალოგის ისეთი ატმოსფერო, რომლის შესახებაც საუბარია ჩარხო კონვენციის პრეამბულასა და სახელმწიფოს მეთაურთა ვენის დეკლარაციის II დანართში. მე-2 პუნქტში მოცემული ჩამონათვალი ამომწურავი არ არის. სასწავლო მასალის ხელმისაწვდომობა გულისხმობს, როგორც სახელმძღვანელოების ადგილზე გამოცემას, ისე მათ შესყიდვას სხვა ქვეყნებში. განათლების ყველა საფეხურზე ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელთათვის თანასწორი პირობების შექმნა ვენის დეკლარაციით განსაზღვრულ ამოცანას ეხმიანება.

მუხლი 13

პუნქტი 1

72. მხარეთა ვალდებულება აღიარონ, რომ ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლებს უფლება აქვთ შექმნან კერძო საგანმანათლებლო და პროფესიული მომზადების დაწესებულებები უნდა პასუხობდეს ქვეყანაში მოქმედი განათლების სისტემის, კერძოდ კი, სავალდებულო განათლებასთან დაკავშირებით არსებულ მოთხოვნებს. აღნიშნული დაწესებულებების ფუნქციონირება, განსაკუთრებით კი დადგენილი სასწავლო სტანდარტების დაცვა, ზედამხედველობის ისეთივე მოთხოვნებს შეიძლება დაექვემდებაროს, როგორც სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებები. თუ დაწესებულება ყველა აუცილებელ სტანდარტს აკმაყოფილებს, მაშინ მნიშვნელოვანია, რომ მის მიერ გაცემული ატესტატი, დიპლომი, თუ მინიჭებული კვალიფიკაცია ოფიციალურად იქნეს აღიარებული. ამასთან დაკავშირებით, ქვეყნის შესაბამისი შიდა კანონმდებლობა ობიექტურ კრიტერიუმებს უნდა ემყარებოდეს და იცავდეს არადისკრიმინაციული მოპყრობის პრინციპს.

პუნქტი 2

73. პირველი პუნქტით აღიარებული უფლების განსახორციელებლად, მხარეებს არ ეკისრებათ რაიმე ფინანსური ვალდებულება, თუმცა სახელმწიფოს მხრიდან ამგვარი მატერიალური უზრუნველყოფის შესაძლებლობა გამორიცხული არ არის.

მუხლი 14

პუნქტი 1

74. ვალდებულება, რომ მხარეები აღიარებენ ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელი ყველა ადამიანის მიერ მშობლიური ენის შესწავლის უფლებას, მათი თვითმყოფადობის შენარჩუნებისა და შემდგომი განვითარების ერთ-ერთ მთავარ საშუალებას წარმოადგენს. ამ უფლებით სარგებლობასთან დაკავშირებით გამონაკლისები დაუშვებელია. აღნიშნული პუნქტი არ ითვალისწინებს პოზიტიური მოქმედების, განსაკუთრებით კი ფინანსური უზრუნველყოფის ვალდებულებას სახელმწიფოს მხრიდან, თუკი ხელი არ შეეშლება მე-2 პუნქტში ჩამოყალიბებული პრინციპების განხორციელებას.

პუნქტი 2

75. მოცემული დებულება ეხება უმცირესობის ენის სწავლებისა და ამ ენაზე განათლების მიღების შესაძლებლობას. იმ ფინანსური, ადმინისტრაციული და ტექნიკური ხასიათის სირთულებების გათვალისწინებით, რომლებიც უმცირესობათა ენების სწავლებასა თუ ამ ენებზე განათლების მიღებასთან შეიძლება იყოს დაკავშირებული, აღნიშნული დებულების ფრიად მოქნილი ფორმულირება მხარეებს ფართო ინტერპრეტაციის არეს უტოვებს. მხარეთა ვალდებულება უზრუნველყონ უმცირესობის ენების სწავლების ან ამ ენებზე განათლების მიღების შესაძლებლობა რამდენიმე პირობას ექვემდებარება; კერძოდ კი, უნდა არსებობდეს “საკმარისი მოთხოვნა” შესაბამისი ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა მხრიდან. სიტყვა “შემდებისდაგვარად” მიუთითებს, რომ ამგვარი სწავლება დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა სახსრები გააჩნია მოცემულ მხარეს.

76. ჩარჩო კონვენცია შეგნებულად იკავებს თავს “საკმარისი მოთხოვნის” განსაზღვრისაგან. ასეთი მოქნილი ფორმულირება საშუალებას აძლევს მხარეებს გაითვალისწინონ ყოველი ქვეყნის კონკრეტული სიტუაცია და შეარჩიონ ამგვარი სწავლების ის ფორმები და საშუალებები, რომლებიც ყველაზე უკეთ მოერგება არსებულ განათლების სისტემას.

77. ამ პუნქტში ჩამოყალიბებული ალტერნატიული ვალდებულებები: “უმცირესობის ენის სწავლებისა ან ამ ენაზე განათლების მიღების შესაძლებლობა” ურთიერთგამომრიცხავი არ არის. მართალია, მე-14 მუხლის მე-2 პუნქტი სახელმწიფოებს არ ავალდებულებს ორივე მათგანის განხორციელებას, მოცემული ფორმულირება ხელს არ უშლის მხარეებს უზრუნველყონ როგორც უმცირესობის ენის სწავლება, ისე ამ ენაზე განათლების მიღების შესაძლებლობა. ორენოვანი სწავლება შეიძლება იყოს მოცემული დებულებით განსაზღვრული მიზნის მიღწევის ერთ-ერთი საშუალება. ამ პუნქტიდან გამომდინარე ვალდებულება სკოლამდელ განათლებაზეც შეიძლება გავრცელდეს.

პუნქტი 3

78. წინა პუნქტით განსაზღვრული ვალდებულება არანაირად არ ზღუდავს სახელმწიფო ენის სწავლებასა თუ ამ ენაზე განათლების მიღების შესაძლებლობას. პირიქით, სახელმწიფო ენის ცოდნა საზოგადოების სოციალური ერთიანობისა და ინტეგრაციის აუცილებელი ფაქტორია.

79. ის სახელმწიფოები, სადაც ერთზე მეტი ოფიციალური ენა არსებობს, თავად განსაზღვრავენ ამ დებულების განხორციელებასთან დაკავშირებული კონკრეტული საკითხების გადაჭრის გზებს.

მუხლი 15

80. აღნიშნული მუხლი მხარეთაგან მოითხოვს ქვეყნის კულტურულ, სოციალურ და ეკონომიკურ ცხოვრებასა და სახელმწიფოებრივ ურთიერთობებში ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა მონაწილეობისათვის აუცილებელი პირობების შექმნას. ეს მოთხოვნა უპირველეს ყოვლისა ემსახურება ეროვნული უმცირესობებისა და უმრავლესობის წარმომადგენელთა შორის რეალური თანასწორობის მიღწევას. ამისათვის აუცილებელი პირობების უზრუნველსაყოფად, არსებული კონსტიტუციური სისტემის ფარგლებში მხარეებმა შეიძლება სხვა ღონისძიებებთან ერთად ხელი შეუწყონ:

- ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენლებთან კონსულტაციების გამართვას მათთან უშუალოდ დაკავშირებული საკანონმდებლო, თუ ადმინისტრაციული ინიციატივების თაობაზე;
- მათ ჩაბმას იმ სახელმწიფო, თუ რეგიონალური განვითარების გეგმებისა და პროგრამების მომზადების, განხორციელებისა და შეფასების პროცესში, რომლებმაც უშუალო გავლენა შეიძლება იქონიონ მათზე;
- კვლევითი პროექტების განხორციელებას ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა მონაწილეობით იმ ზემოქმედების შესაფასებლად, რომელიც შეიძლება შედეგად მოჰყვეს დასახული განვითარების ღონისძიებების გატარებას;
- როგორც ცენტრალურ, ისე ადგილობრივ დონეზე ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა ჩართვას გადაწყვეტილებების მიღების პროცესსა და არჩევითი ორგანოების მუშაობაში;
- ადგილობრივი მმართველობის გაძლიერებას.

მუხლი 16

81. ამ მუხლის მიზანია ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა დაცვა ისეთი ქმედებებისაგან, რომლებიც აღნიშნული პირებით დასახლებულ ტერიტორიებზე დემოგრაფიული სტრუქტურის ხელოვნურად შეცვლას განაპირობებენ და მიზნად ისახავენ მოცემული ჩარჩო კონვენციით აღიარებული

უფლებებისა და თავისუფლებების შეზღუდვას. ამგვარ ღონისძიებებად მოიაზრება, მაგალითად, ექსპროპრიაცია, გამოსახლება, გაძევება ან ადმინისტრაციული საზღვრების შეცვლა, რომლებიც აღნიშნული უფლებებითა და თავისუფლებებით სარგებლობის შეზღუდვის მიზნით ხორციელდება.

82. მოცემული მუხლით იკრძალება მხოლოდ იმ ღონისძიებების გატარება, რომლებიც მიზნად ისახავს ჩარჩო კონვენციიდან გამომდინარე უფლებებისა და თავისუფლებების შეზღუდვას. შეუძლებლად იქნა მიჩნეული ამ აკრძალვის განვრცობა ისეთ ღონისძიებებთან დაკავშირებითაც, რომელთაც შეიძლება შედეგად მოჰყვეს აღნიშნული უფლებებისა და თავისუფლებების შეზღუდვა, რამდენადაც ეს ღონისძიებები შეიძლება ზოგჯერ სავსებით გამართლებული და კანონიერი იყოს, მაგალითად კაშხლის მშენებლობის შემთხვევაში რომელიმე სოფლის მაცხოვრებელთა გადასახლება სხვა ტერიტორიაზე.

მუხლი 17

83. ამ მუხლში მოცემულია ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელთა მიერ მათი ეროვნული და კულტურული თვითმყოფადობის დაცვისა და განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი ორი ვალდებულება (იხ. აგრეთვე მუხლი 5.1). პირველი პუნქტი ეხება ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენლების საზღვარგარეთ მცხოვრებ პირებთან თავისუფალი და მშვიდობიანი ურთიერთობის უფლებას, ხოლო მეორე კი იცავს მათ უფლებას მონაწილეობა მიიღონ არასამთავრობო ორგანიზაციების საქმიანობაში (აღნიშნულთან დაკავშირებით იხ. აგრეთვე მე-7 მუხლში მოცემული დებულებები შეკრებებისა და გაერთიანების თავისუფლების შესახებ)

84. ამ მუხლით განსაზღვრული ვალდებულებები დიდწილად ემყარება ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირის კოპენჰაგენის დოკუმენტის 32.4 და 32.6 პუნქტებს. აუცილებლად არ იქნა მიჩნეული ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა მიერ ქვეყნის შიგნით ურთიერთობების დამყარების უფლებასთან დაკავშირებით ცალკე დებულების შეტანა, რამდენადაც ამ თვალსაზრისით საკმარისად იქნა მიჩნეული ჩარჩო კონვენციის სხვა დებულებები, კერძოდ კი კონვენციის მე-7 მუხლი, რომელიც შეკრებებისა და გაერთიანების თავისუფლებას ეხება.

მუხლი 18

85. ეს მუხლი მოუწოდებს მხარეებს დადონ სხვა სახელმწიფოებთან ორმხრივი და მრავალმხრივი შეთანხმებები ეროვნული უმცირესობების დაცვის თაობაზე არსებული საერთაშორისო აქტების პარალელურად და კონკრეტული გარემოებების გათვალისწინებით. იგი ასევე მოუწოდებს მხარეებს გაააქტიურონ ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობა. ამგვარ შეთანხმებებსა და თანამშრომლობას, როგორც ეს ვენის დეკლარაციასა და მის II დანართშია ხაზგასმული, მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება შემწყნარებლობის, კეთილდღეობის, სტაბილურობისა და მშვიდობის დამკვიდრების თვალსაზრისით.

პუნქტი 1

86. ამ პუნქტით გათვალისწინებული ორმხრივი და მრავალმხრივი შეთანხმებები შეიძლება დაიდოს, მაგალითად, კულტურის, განათლებისა და ინფორმაციის სფეროებში.

პუნქტი 2

87. ეს პუნქტი მიუთითებს ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობის მნიშვნელობაზე. სახელმწიფოთა შორის ინფორმაციისა და გამოცდილების გაცვლა ურთიერთგაგებისა და ნდობის დამკვიდრების მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს. ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობას, კერძოდ, ის უპირატესობა გააჩნია, რომ იგი შესაძლებლობას იძლევა გატარდეს განსაზღვრული ღონისძიებები ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთა კონკრეტული სურვილებისა და მოთხოვნილებების გათვალისწინებით.

მუხლი 19

88. ამ მუხლით განსაზღვრულია მხარეთა მიერ ჩარჩო კონვენციის დებულებათა ნაწილობრივი შეზღუდვის შესახებ დათქმის შეტანის შესაძლებლობა. როდესაც ამ ჩარჩო კონვენციით მოცემული ვალდებულებები ემთხვევა სხვა საერთაშორისო სამართლებრივ აქტებში, კერძოდ კი, ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციაში მოცემულ რომელიმე ვალდებულებას, მხარეებს შეუძლიათ მხოლოდ იმ შეზღუდვათა შეტანა, რომლებიც შესაბამისი აქტებით არის გათვალისწინებული.

ნაწილი III

მუხლი 20

89. ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებს მოეთხოვებათ სახელმწიფოს კონსტიტუციისა და სხვა შიდა კანონმდებლობის დაცვა. თუმცა, ეს არავითარ შემთხვევაში არ გულისხმობს მხარეთა მიერ ჩარჩო კონვენციის დებულებების უგულვებელყოფის უფლებას. ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლებს ასევე მოეთხოვებათ სხვათა უფლებების პატივისცემა. ამასთან დაკავშირებით აღსანიშნავია ისეთი შემთხვევები, როდესაც აღნიშნული პირები ქვეყნის მასშტაბით ეროვნულ უმცირესობას, ხოლო მის გარკვეულ ნაწილში კი მოსახლეობის უმრავლესობას წარმოადგენენ.

მუხლი 21

90. ეს დებულება ხაზს უსვამს საერთაშორისო სამართლის ძირითადი პრინციპების მნიშვნელობას და, კერძოდ, აღნიშნავს, რომ ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების დაცვა ამ პრინციპების შესაბამისად უნდა განხორციელდეს.

მუხლი 22

91. ეს მუხლი, რომელიც ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-60 მუხლში ჩამოყალიბებულ დებულებას ემყარება, საყოველთაოდ ცნობილ პრინციპს აღიარებს. იგი მიზნად ისახავს უზრუნველყოს, რომ ადამიანის უფლებათა დაცვის სფეროში ეროვნულ უმცირესობათა წარმომადგენლების მიმართ ვრცელდებოდეს შიდა კანონმდებლობით ან საერთაშორისო აქტებით განსაზღვრული მათთვის უფრო ხელსაყრელი პირობები.

მუხლი 23

92. ეს დებულება აწესრიგებს ურთიერთმიმართებას ჩარჩო კონვენციასა და ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას შორის, რომელიც პრეამბულაშია ნახსენები. ჩარჩო კონვენციის არც ერთი დებულება არ შეიძლება ზღუდავდეს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით გარანტირებულ უფლებებსა და თავისუფლებებს. პირიქით, ჩარჩო კონვენციაში მოცემული ის უფლებები და თავისუფლებები, რომლებიც ასევე აღიარებულია ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით, ამ უკანასკნელის შესაბამისად უნდა იქნეს განმარტებული.

ნაწილი IV

მუხლი 24-26

93. ჩარჩო კონვენციის შესრულებაზე ზედამხედველობის მიზნით, მინისტრთა კომიტეტს ევალება მონიტორინგი აწარმოოს მონაწილე მხარეთა მიერ ჩარჩო კონვენციის თანხმად აღებული ვალდებულებების შესრულებაზე. მინისტრთა კომიტეტი ასევე განსაზღვრავს ჩარჩო კონვენციის განხორციელებაში იმ მხარეთა მონაწილეობის პირობებს, რომლებიც არ შედიან ევროპის საბჭოში.

94. თითოეული მხარე პერიოდულად და მინისტრთა კომიტეტის მოთხოვნის საფუძველზე გენერალურ მდივანს მიაწვდის ინფორმაციას ჩარჩო კონვენციის შესრულებასთან დაკავშირებით. გენერალური მდივანი აღნიშნულ ინფორმაციას გადასცემს მინისტრთა კომიტეტს. ამასთან, თითოეულმა მხარემ ჩარჩო კონვენციის დებულებათა ასამოქმედებლად მიღებული საკანონმდებლო და სხვა ზომების თაობაზე სრული მოხსენება გენერალურ მდივანს უნდა წარუდგინოს მის მიმართ ჩარჩო კონვენციის ძალაში შესვლიდან ერთი წლის ვადაში. შემდგომ მოხსენებათა მიზანი იქნება პირველ მოხსენებაში მოცემული ინფორმაციის რეგულარულ საფუძველზე განახლება და განვრცობა.

95. ჩარჩო კონვენციის განხორციელებაზე ეფექტური ზედამხედველობის უზრუნველსაყოფად განისაზღვრა საკონსულტაციო კომიტეტის შექმნა. იგი დახმარებას გაუწევს მინისტრთა კომიტეტს მხარეთა მიერ ჩარჩო კონვენციაში მოცემული პრინციპების ასამოქმედებლად მიღებული ზომების აღეკვატურობის შეფასებაში.

96. მინისტრთა კომიტეტი ჩარჩო კონვენციის ძალაში შესვლიდან ერთი წლის ვადაში განსაზღვრავს საკონსულტაციო კომიტეტის შემადგენლობასა და მის

რეგლამენტს. საკონსულტაციო კომიტეტის წევრებს უნდა ჰქონდეთ ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის სფეროში მუშაობის დიდი ცოდნა და გამოცდილება.

97. ჩარჩო კონვენციის განხორციელებაზე მონიტორინგი მაქსიმალურად გამჭვირვალე უნდა იყოს. ამ თვალსაზრისით მიზანშეწონილია გათვალისწინებულ იქნეს მხარეთა მიერ წარმოდგენილი მოხსენებებისა და მონიტორინგთან დაკავშირებული სხვა მასალების გამოქვეყნება.

ნაწილი V

98. 27-32 მუხლებით გათვალისწინებული დებულებები აგებულია ევროპის საბჭოს ეგიდით მიღებული კონვენციებისა და შეთანხმებების დასკვნითი დებულებების მოდელზე. ცალკე გამოყოფილი არ არის მუხლი დათქმებთან დაკავშირებით; ეს უკანასკნელი რეგულირდება საერთაშორისო კანონმდებლობის ნორმებით. გარდა 27-ე და 29-ე მუხლებისა ჩარჩო კონვენციის ამ ნაწილის არც ერთი სხვა მუხლი განსაკუთრებულ კომენტარს არ საჭიროებს.

მუხლები 27 და 29

99. ჩარჩო კონვენცია ხელმოსაწერად ღიაა ევროპის საბჭოს წევრი-ქვეყნებისა და მინისტრთა კომიტეტის მიერ მოწვეული სხვა სახელმწიფოებისათვის. “სხვა სახელმწიფოებში” იგულისხმება ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის თათბირის მონაწილე სახელმწიფოები. აღნიშნული დებულებები შეესაბამება ვენის დეკლარაციის მოწოდებას, რომლის თანახმადაც ჩარჩო კონვენცია ღია უნდა იყოს აგრეთვე ევროპის საბჭოს არაწევრი-ქვეყნებისთვისაც (იხ. ევროპის საბჭოს ვენის დეკლარაციის II დანართი).